

۱۵۷۱۱۲۳

نظام حقوقی انتقال ارز توسط سربایه گذار خارجی

مهدیس مقدم فر

۱۳۹۶

مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان

سرشناسه	:	مقدم فرد، مهدیس، ۱۳۶۹ -
عنوان قراردادی	:	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	:	نظام حقوقی انتقال ارز توسط سرمایه گذار خارجی/ تالیف مهدیس مقدم فرد.
مشخصات نشر	:	تهران: آموزشی تالیفی ارشدان، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۹۲ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۹۹-۳۳-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	سرمایه گذاری خارجی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	:	ارز -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	:	سرمایه گذاری خارجی -- ایران
موضوع	:	ارز -- قوانین و مقررات
رده بندی کتب	:	۱۳۹۶ عن ۳/م۷ KMH۳۲۰۳
رده بندی دیوید	:	۲۴۶/۵۵۰۹۲
شماره کتابشناسی	:	۵۱۳۳۱

ارشدان

مؤسسه آموزشی تالیفی ارشدان

نظام حقوقی انتقال ارز توسط سرمایه گذار خارجی

مهدیس مقدم فرد

آموزشی تالیفی ارشدان

اول

اول ۱۳۹۶

www.irantypist.com

www.irantypist.com

۹۷۸-۶۰۰-۸۹۹۹-۳۳-۱

۱۰۰۰

www.arshadan.com

www.arshadan.net

۰۲۱۴۷۶۲۵۵

مؤسسه آموزشی تالیفی ارشدان

■ نام کتاب:

■ تألیف:

■ ناشر:

■ ویرایش:

■ نوبت چاپ:

■ حروفچینی و صفحه آرای:

■ طرح و گرافیک:

■ شابک:

■ شمارگان:

■ مرکز خرید آنلاین:

■ مرکز پخش و توزیع:

■ قیمت:

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه	۷
بیان مسئله و ضرورت تحقیق	۹
پیشینه تحقیق	۱۰
فصل نخست: مفاهیم نقد و انتقالات ارزی و تعامل آن با دیگر مفاهیم مرتبط...	۱۱
مبحث اول: مفهوم سرمایه گذاری خارجی	۱۲
گفتار اول: سرمایه گذاری مستقیم خارجی	۱۴
گفتار دوم: سرمایه گذاری غیر مستقیم خارجی	۱۵
مبحث دوم: نقل و انتقالات ارزی	۱۶
گفتار اول: ارز	۲۰
گفتار دوم: نظام بین المللی ارز	۲۳
بند دوم: نظام بین المللی ارز بین دو جنگ اول و دوم جهانی	۲۴
بند سوم: نظام بین المللی ارز بعد از جنگ جهانی دوم تا ۱۹۷۳	۲۵
بند چهارم: نظام بین المللی ارز از سال ۱۹۷۳ تا کنون	۲۶
گفتار سوم: تحولات ارز	۲۷
بند اول: تحولات ارز قبل از انقلاب ایران	۲۷
بند دوم: تحولات ارز بعد انقلاب	۲۸

فصل دوم: نظام ملی انتقال ارز ۳۳

مبحث اول: مقررات ورود و خروج سرمایه خارجی ۳۴

گفتار اول: ورود سرمایه خارجی ۳۶

بند اول: سرمایه نقدی ۳۶

بند دوم: سرمایه غیر نقدی ۳۸

گفتار دوم: خروج سرمایه و عایدات سرمایه ای ۳۹

بند اول: تشریفات و شرایط انتقال اصل و منافع سرمایه و سود سرمایه گذاری ۴۰

بند دوم: روش های تأمین ارز ۴۳

مبحث دوم: مسائل مربوط به جابه جایی های ارزی و موانع نظام بانکی ۴۶

گفتار اول: رویکرد بانک مرکزی در خصوص معاملات ارزی در پرتو قانون مبارزه با قاچاق

کالا و ارز ۴۷

گفتار دوم: سیاست های ارزی ۵۰

فصل سوم: تعهدات بین المللی جهت انتقالات ارز ۵۳

مبحث اول: معاهدات مودت، تجارت و دریا نوردی، منشاء تاریخی معاهدات دو جانبه

سرمایه گذاری ۵۴

گفتار اول: پیدایش معاهدات مودت، تجارت و دریا نوردی و بررسی علت شکست این

معاهدات ۵۵

گفتار دوم: پیدایش معاهدات دو جانبه سرمایه گذاری ۵۷

بند اول: روند معاهدات سرمایه گذاری در دهه ۱۹۹۰ میلادی ۵۹

بند دوم: رویکرد سازمان توسعه و همکاری در خصوص قاعده مندی سرمایه گذاری

خارجی ۶۰

مبحث دوم: معاهدات دو جانبه سرمایه گذاری و ایجاد فضای مطلوب برای سرمایه گذاری

خارجی ۶۱

- گفتار اول: ضرورت انعقاد معاهدات دو جانبه سرمایه گذاری ۶۲
- گفتار دوم: ساختار معاهدات دو جانبه سرمایه گذاری ۶۵
- بند اول: ضابطه بندی انتقال وجوه از حیث قانون حاکم ۶۹
- بند دوم: ضابطه بندی انتقال وجوه از حیث نوع ارز ۷۰
- بند سوم: ضابطه بندی انتقال وجوه از حیث دوره زمانی انتقال ۷۲
- بند چهارم: ضابطه بندی انتقال وجوه از حیث نرخ مبادلاتی ۷۲
- بند پنجم: ضابطه بندی انتقال وجوه از حیث محدودیت ها ۷۴
- مبحث سوم: معاهده منشور انرژی؛ تلاشی برای دستیابی به معاهده جهانی در زمینه سرمایه گذاری خارجی ۷۶
- گفتار اول: مقررات سرمایه گذاری در معاهده منشور انرژی ۷۸
- گفتار دوم: مقررات حمایت از معاهده منشور انرژی پس از ایجاد انجام سرمایه گذاری ۸۰
- بند اول: تضمینات سرمایه گذاری در معاهده منشور انرژی ۸۱
- بند دوم: تسهیلات سرمایه گذاری خارجی در معاهده منشور انرژی ۸۲
- گفتار سوم: رویکرد معاهده منشور انرژی و قانون تحقیق و حمایت از سرمایه گذاری در خصوص انتقال ارز ۸۳
- بند اول: رعایت حقوق بستانکاران از سرمایه گذار ۸۴
- بند دوم: محدود کردن صادرات بر اساس مجوز گات و سازمان تجارت جهانی ۸۴
- بند سوم: کشور های مستقل مشترک المنافع ۸۵
- نتیجه گیری ۸۵
- منابع و مأخذ ۸۷

مقدمه

حقوق سرمایه گذاری خارجی در بر گیرنده لایه هایی از حقوق بین الملل عمومی، استانداردهای عام حقوق بین الملل اقتصادی و تعدادی قوانین خاص این حوزه است. علاوه بر این باید توجه داشت که این حوزه جنبه هایی از حقوق داخلی دولت میزبان را نیز در بر می گیرد. امروزه سرمایه گذاری خارجی به یکی از عناصر عمده در پیوند دادن اقتصاد داخلی کشور ها و به ویژه جوامع در حال توسعه با اقتصاد بین المللی تبدیل شده و به عنوان عامل اصلی برای انتقال سرمایه، تکنولوژی، تخصص، انتقال فناوری و مدیریت، در ارتقاء حضور کشورها در صحنه اقتصاد و تجارت جهانی نقش بسزایی ایفاء می نماید فلذا این واقعیت باعث گردیده که رقابت های اقتصادی برای بهر گیری از فرصت های موجود در جذب سرمایه گذاری خارجی به منظور ارتقاء جایگاه کشورها در اقتصاد جهانی تشدید گردد.

اصولاً بررسی طبیعت و سرشت سرمایه این واقعیت را آشکار می سازد که در جهان، سرمایه تابع هیچ قید و بندی از جمله مرزهای ملی و نظام های سیاسی و اقتصادی نبوده و جایگاه خود را بر اساس ملاک ها و ارزش های خود انتخاب می کند.

سرمایه همیشه به دنبال جایی است که در آن کمترین ریسک و بیشترین سود یا بازده اقتصادی باشد. اقتصاددانان سرمایه را به حیوه تشبیه می کنند که لغزان است و با کوچک ترین تکانی جابه جا می شود. در واقع به تبعیت از همین طبیعت آزاد، سرمایه گذاران خارجی تمایل داشته در جایی مطمئن سرمایه خود را به کار گیرند و در این راستا کشورهای

مختلف برای جلب سرمایه گذاران خارجی در سرزمین خود، دست به تدوین قوانین و مقرراتی زده اند که به وسیله آنها به سرمایه گذاران خارجی این اطمینان را بدهند که در سرزمینشان شرایطی نسبتاً سهل برای فعالیت ایشان وجود دارد.

با در نظر گرفتن تحولات سیاسی و اقتصادی جهانی اصولاً تأمین منابع مالی در امور کلان و زیر ساخت های کشور امری ضروری و اجتناب ناپذیر بوده و برای نیل به این هدف، بدون شک یکی از مؤثرترین، سریعترین و کارآمدترین شیوه ها جلب سرمایه های خارجی است. و از منظر اقتصادی طبق بررسی های به عمل آمده به ویژه تحقیقات بانک جهانی نشان می دهد بیشترین حجم تأمین مالی جهان را سرمایه گذاری مستقیم خارجی به خود اختصاص داده است. در این رهگذر، آزاد سازی سرمایه گذاری خارجی و حمایت از سرمایه گذاری، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. لیکن آزاد سازی سرمایه گذاری خارجی بدون تضمین انتقال ارز و ربط به سرمایه گذاری های خارجی، مفهومی ندارد. در هر سرمایه گذاری مقررات وضع شد پیرامون انتقال سرمایه از اهمیت ویژه ای برای سرمایه گذاران خارجی برخوردار است. از این رو که ایشان انتقال دوره ای اصل و سود سرمایه و دیگر پرداخت ها را به عنوان یکی از عوامل کلیدی در سرمایه گذاری خود محسوب می دارند.

مقررات انتقال سرمایه از دیرباز بیان گر وجه تنشی خاص میان دو هدف گوناگون بوده است: از یک سو اعطای آزادی انتقال سرمایه به سرمایه گذاران و از سویی دیگر، ایجاد انعطاف کافی در کشورهای میزبان به منظور اداره هر چه سطحی تر سیاست های پولی و مالی خویش. از این رو تعداد کثیری از این دست مقررات در قلمرو مالی کشورهای و سایر اسناد بین المللی در این خصوص دیده می شود.

در کشور ما ایران سرمایه گذاری خارجی هنوز جایگاه واقعی خود را پیدا نکرده است،^۱ حال آنکه انتظار می رود رویکردها و سیاست گذاری ها در خصوص سرمایه گذاری خارجی، بدون تأثیر از بی اعتمادی ناشی از وقایع تلخ تاریخی که در کشور ما و به نام سرمایه گذاری خارجی روی داده اند، اتخاذ شده و بستر های مناسب برای این امر فراهم شود. بنابراین

۱. ".... هنوز بعضی، سرمایه گذاری خارجی را با نگاه استیلائی اجانب می نگرند...."، روزنامه رسمی، مشروح

مذاکرات مجلس شورای اسلامی، شماره ۱۶۴۲۶، دوره ۶، جلسه ۱۲۳، مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۹، ص ۳

بررسی و آسیب شناسی یکی از مهمترین نگرانی های سرمایه گذار خارجی که امکان انتقال اصل و منافع و دیگر عایدات سرمایه گذاری به کشور متبوع خود می باشد، می تواند کمک شایانی برای نیل به اهداف سند چشم انداز بیست ساله - که تنها ۹ سال از عمر آن باقی است - که رشد اقتصادی ۸ درصدی است، باشد زیرا رشد اقتصادی ۸ درصدی نیازمند هشتاد میلیارد دلار سرمایه گذاری خارجی است.^۱

متن حاضر با بررسی قوانین داخلی و معاهدات سرمایه گذاری، نظام حقوقی حاکم بر نقل و انتقال ارز را مورد بررسی قرار داده و عوامل تأثیر گذار بر این مهم را بیان می کند.

بیان مسئله و ضرورت تحقیق

در شرایط کنونی که سرمایه های ایران دوران پسا تحریم را آغاز نموده است، علاقه برای جذب سرمایه گذاری خارجی پوشیده نیست و یکی از شرایط مهم برون رفت از رکود تورمی فعلی و رشد اقتصادی، جذب سرمایه خارجی خواهد بود. در عین حال رقابت کشورهای در حال توسعه بر سر جذب سرمایه سرمایه تشدید شده است. از این رو امکان جذب سرمایه از کشورهای توسعه یافته برای ایران - که با تنش های داخلی و خارجی روبرو است - دشوارتر خواهد شد. این در حالی است که برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس نظیر بحرین امارات و عمان سرمایه ی خارجی بیشتری را جذب کرده اند. هرچند کشورهای یاد شده از نظر حجم فعالیت های اقتصادی و اندازه بازار، تنوع اقلیمی، گستره جغرافیایی و بزرگی جمعیت با ایران قابل مقایسه نیستند.

ورود و خروج سرمایه به یک محیط معین به طور خلاصه، به نسبت میزان سودآوری و ریسک در آن محیط بستگی دارد. بنابراین در صورتی که سرمایه گذاران خارجی میزان سود برداشتی مترتب بر سرمایه گذاری در ایران را مناسب سطح ریسک در آن ندانند، سرمایه چندانی به ایران جذب نخواهد شد.

سرمایه گذاران برای سرمایه گذاری در کشورهای مختلف با ریسک های غیر تجاری روبرو هستند که منتسب به عمل دولت هاست. ریسک عدم انتقال حقوق و منابع حاصل از سرمایه

۱. کارگاه و سمینار آموزشی و تخصصی تأمین مالی و جذب سرمایه گذاری بین المللی، جزیره کیش، خرداد

گذاری به صورت ارز خارجی، یکی از مهمترین ریسک ها می باشد. لذا در این شرایط بررسی و بهینه سازی نظام حقوقی حاکم بر نقل و انتقال ارز هر چه بیشتر آشکار می شود.

پیشینه تحقیق

به هنگام مرجع شناسی و گردآوری امهات آن، هرچه در نوشته های پارسی راجع به سرمایه گذاری، اعم از کتب، مقالات و پایان نامه ها تفحص کردیم، نوشته ای که مستقیماً به موضوع حاضر پرداخته یا حتی به طور غیر مستقیم ارتباطی تنگاتنگ با آن داشته باشد، نیافتیم. تنها در کتابی تحت عنوان " آثار حقوقی الحاق ایران به پیمان منشور انرژی " به قلم استاد بزرگوار - باب آقای دکتر اسدا... صحرانورد در مبحثی تحت عنوان «تسهیلات و تضمینات سرمایه گذاری خارجی» منشور انرژی» به طور کلی به این موضوع اشاره شد. با وجود آنکه این روزها، مال به قلم فرسایی در زمینه سرمایه گذاری خارجی فزونی یافته، همچنان ادبیات حقوقی ما در این زمینه ضعیف و کم بار و عرصه برای مطالعه و تحقیق همواره هموار است. بدین ترتیب برای جمع داده ها و بررسی مسائل به سراغ نوشته های خارجی رفتیم. بیش از همه منابع انگلیسی مورد استفاده، از کتابی موسوم به " معاهدات دو جانبه سرمایه گذاری"^۱ و معاهدات دو جانبه سرمایه گذاری منعقد شده میان کشورهای نظیر مکزیک، کانادا، اردن، چین، بسیار بهره بردیم. از جمله مهمترین اسنادی که مکرراً در این نوشتار مورد استناد قرار گرفته اند، می توان به قانون تشریح و حمایت از سرمایه گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۱ و آیین نامه اجرایی آن، موافقت نامه دو جانبه نمونه ایران، معاهده منشور انرژی، معاهده دو جانبه سرمایه گذاری بین ج.ا.ا و امارات کریت، معاهده دو جانبه سرمایه گذاری بین مکزیک و چین، معاهده دو جانبه سرمایه گذاری بین کانادا و اردن و.... اشاره کرد.

^۱. Dolzer, R, Stevens, M, Bilateral Investment Treaties, Kluwer Law International, 1995, The Hague